

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.
PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Nr. 2387/1907.

Circular

cătră toate oficiile protoprezviterale și parohiale, precum și cătră toate corporațiunile bisericesti din dieceza gr. or. română a Aradului.

Prin ordinul ministerial Nr. 55 din 13 Martie a. c. se oprește folosirea stampilei de manuproprie la iscălirea actelor oficiale de orice natură.

Ceeace se aduce la cunoștința tuturor spre știre și conformare.

Arad, la 3/16 Maiu 1907.

Ioan I. Papp,
Episcop.

Vorbirea de deschidere

a Inaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Meșianu.

*Hristos a înviat!
Domnilor deputați!*

În senzul Statutului-Organic V'am invitat, D-nilor deputați, la această întrunire în sinod arhidiecezan, la întrunire în jurul sfintei maicei noastre biserici, pentru a lucra împreună la opul cel mare al viitorului nostru, la binele și fericirea noastră; deci salutându-Vă cordial de bunăvenire, implor și din acest loc binecuvântarea cerului asupra noastră și asupra lucrărilor noastre.

Când fericii nostri stămoși au îmbrățișat religiunea creștină ortodoxă a Domnului nostru Iisus Hristos, pe care au întemeiat biserica noastră națională, au făcut aceasta nu numai pentru mântuirea sufletului, ci și pentru că cu ajutorul acelei sfinte religiuni să conlucre și la dezvoltarea facultăților sufletești și prin aceasta și la întemeierea unui viitor tot mai bun și mai fericit și în această lume.

Spre acest scop acei fericii străbuni s'au întrunit în societăți religioase bine organizate, în parohii, protoprezviterate, eparhii și mitropolii naționale, au zidit biserici și școli confesionale, ca tot atâtea centre culturale, pentru dezvoltarea facultăților sufletești și pentru apărarea sfintei biserici de furtunoasele valuri ale timpurilor.

Urmând și noi fericii nostri străbuni ne-am întrunit în acest sinod arhidiecezan, ca să lucrăm împreună la dezvoltarea facultăților sufletești și prin aceasta la mântuirea sufletului și la întemeierea unui viitor mai bun și în această lume.

Din cel mai depărtat trecut al nostru ne-am convins, Domnilor, că la asemenea lucrare, biserica străbună dimpreună cu școala confesională ne oferă și nouă cel mai mănos teren, ce l-a oferit și părinților nostri. Căci dela ele au emanat totdeauna ideile mari și salutare, și comunitatea de interese și sentimente, cari produc nizuințele culturale, din cari rezultă viitorul tot mai bun și mai fericit.

De aceea, pentru a ne bucura și folosi cât mai mult de acel mănos teren, trebuie să ne conservăm biserica și școala, pentru-ca să ne conserve și ele pe noi, precum au conservat și pe fericii nostri părinți; apoi să le apărăm și întărim contra curentelor timpului, ca să ne apere și să ne întărească și ele pe noi față de asemenea curente.

Aceasta trebuie să o facem, Domnilor, astăzi, în mai mare măsură ca ori și când altădată, căci pe lângă multe altele, e de prevăzut, că în curând va urma și noua lege despre salarizarea și referințele învățătorilor confesionali, votată de corpurile legiuitoare, care prin anumite dispozițiuni atinge în mod simțitor și autonomia bisericii noastre, privitoare la școlile confesionale.

Pentru a împedeca aducerea acestei legi, eu îndatăce proiectul ei s'a publicat în jurnale, am invitat pe Preasfinții nostri domni Episcopi și pe Veneratul Consistor mitropolitan la consultare, asupra celor de urmat, și în conștelegere unanimă am aflat de bine printr'o remonstrațiune inmanuată prin Episcopatul nostru, Domnului Ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică a reclama contra acelu proiect enumerând gravaminele ce le conține față de biserica noastră autonomă, și cerând, ori retragerea proiectului ori modificarea lui în senzul remonstrațiunii noastre.

Pe lângă aceasta noi Arhierii am combătut proiectul și la pertractarea lui în casa magnaților, arătând și acolo, că acel proiect vatămă greu autonomia noastră bisericescă, și susținând remonstrațiunea noastră; dar durere, toate fără doritul rezultat, căci primindu-se proiectul și de acea casă, în curând va deveni lege, căreia vom avea a ne conforma.

Am făcut-o aceasta, Domnilor, căci deși proiectul are și unele dispozițiuni multămitoare, precum este ameliorarea dotațiunii învățătorilor confesionali, și prin întregire dela stat, unde n'ar putea parohiile presta ameliorarea staverită prin proiect, dar are și dispozițiuni prea îngrijitoare, precum sunt și acelea de cari se leagă întregirea de stat, când aceea ar trece peste 200 coroane anual, dispozițiuni, prin cari se vatămă greu autonomia bisericii, ceeace numai în acel caz s'ar mai putea evita, dacă am putea presta noi acele întregiri.

Precum binevoii a vedeă și din acestea și alte asemenea dispozițiuni ale proiectului, cunoscut deja și D-voastră, școlile noastre li-se crează o situațiune

dintre cele mai grele, care numai cu mari jertfe materiale din partea noastră se mai poate ușura.

Dacă veți cunoaște mai deaproape acel proiect, Domnilor, veți afla și D-Voastră, că pe viitor numai în acel caz ne vom putea susține autonomia bisericească și în școlile noastre, dacă de o parte vom aduce toate jertfele la susținerea lor fără întregire dela stat; și dacă de altă parte vom stăruii tot mai mult, ca învățătorii nostri confesionali să-și potenteze silința intru satisfacerea dispozițiilor legii, pentru-ca nu cumva din vina unora sau altora să ni-se pericliteze școlile, în cari instruiază ei.

Chiar și numai din acestea Veți înțelege, D-nilor, că de când avem sinodalitate în biserică n'am stat în fața unei probleme mai grele, decum este aceea a salvării și conversării școlilor noastre confesionale. De aceea nici clerul și poporul nostru n'a așteptat cu atâta nerăbdare rezultatul lucrărilor noastre, dela aceasta intrunire, ca și de astădată

Deși cauza aceasta privește pe întreaga noastră Mitropolie, de unde a emanat și remonstațiunea către guvern, și deși Mitropolia va combina, la timpul său modul cum s'ar putea aplica legea fără vătămarea autonomiei bisericeii noastre: totuși după aceasta numai prin mari jerte se va putea ajunge, va fi foarte bine să Vă ocupați și D-Voastră și cu căutarea și procurarea necesarelor mijloace, recerute prin legea de sub întrebare, pentru-ca să putem conserva și susține școlile noastre și față de acea lege.

Decumva însă, pe lângă toate silințele noastre, n'am putea procura mijloacele de lipsă, pentru susținerea tuturor școlilor și din parohiile mai mici, ni-se impune o mare datorință, de a afla calea și mijloacele, prin cari s'ar putea suplini altcum lipsirea acelor.

Să nu pierdem din vedere, Domnilor, nicicând, că oricât de multe și felurite sunt condițiunile, prin cari înaintează popoarele, toate acelea au un singur izvor: „*cultura religioasă-morală*“, care se inițiază și întemeiază mai ales în școala confesională. De aceea și repet rugându-Vă, să facem tot posibilul pentru susținerea școlilor noastre confesionale în conformitate cu dispozițiunile legii, ca să ne putem însuși și noi, în măsură tot mai mare, acea cultură și să ne apropiem tot mai mult de binele și fericirea după cari oftăm.*)

Rugând și pe bunul Dumnezeu să ne ajute și în aceste cercări grele a afla adevărata cale a mântuirii: declar sesiunea sinodului nostru arhidiecezan ordinar pe anul 1907 de deschisă.

Protocol

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza gr.-or. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1907.

Sedința II.

S'a ținut în Arad, la 30 Aprilie (13 Mai) 1907
la oarele 10 a. m.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan
Ioan I. Papp. Notar: Dr. Valeriu Mezin.

Nr. 7. Se cetește protocolul ședinței I care se verifică.

*) Această remarcabilă vorbire a I. P. S. Sale a fost luată de bază, la sinodul arhidiecezan, pentru concluzul ce va trebui să se ia, față cu noua reforma școlară.

Nr. 8. Prezidiul prezintă :

a) cererile pentru concediu pe întreaga durata sinodală din partea deputaților: Dr. Iosif Gall, Paul Fășie și Virgil Tomici;
concediul cerut se acordă

b) cererea profesorului catihet Alexandru Mihuța din Timișoara pentru relut de cortel și cvincvenale :

se predă comisiunei organizatoare.

Nr. 9. Deputatul Emanuil Ungurean face următoarea *propunere*: Având în vedere, că salariile funcționarilor consistoriali și ale profesorilor dela institutul diecezan au fost sistematizate cu decenii mai 'nainte, și că dela prima sistemizare încoaci au ramas aceleași în vreme ce munca s'a sporit în măsură conziderabilă;

Având în vedere, că în cursul timpului întreagă prevederea s'a scumpit în măsură foarte însemnată și că pe toată linia s'au făcut și se fac îmbunătățiri de salare la tot felul de funcționari;

Având în vedere interesele mari ale diecezei, legate de funcționarii consistoriali și de profesori, și că lipsa de salare corespunzătoare e pedecă directă pentru aceștia de a'și împlini chemarea lor în folosul bisericii și a instituțiilor noastre,
— propun :

Cu începere dela 1 Mai 1907 să se urce cu câte 400 cor. la an salariile următorilor funcționari consistoriali: referentului ordinar al senatului episcopesc și ajutorului acestuia, referentului ordinar al senatului școlar, contabilului și casarului consistorial; apoi directorului seminarial, celor doi profesori dela institutul pedagogic, profesorului de limba română și celui de cântare bisericească.

Propunerea se predă comisiunei episcopesci.

Nr. 10. La ordinea zilei — *referada comisiunei verificatoare.*

Raportorul Dr. Ioan Papp constatând, că actele electorale din cercurile Vinga, Beiuș, Chizetău, Ienopolea și Radna sunt în deplină ordine, propune, și

sinodul verifică pe deputații din cler: Alexandru Popovici pentru cercul Vinga, și pe Andrei Horvath pentru cercul Beiuș; de asemenea pe deputați mireni: Dr. George Adam pentru cercul Chizetău, pe Dr. Teodor Burdan pentru cercul Ienopolea și pe Dr. Ioan Suci pentru cercul Radna.

Nr. 11. Acelaș raportor referează, că actul alegerii de deputat sinodal mirenesc în cercul Birchiș încă este în regulă cu puține scăderi esențiale de formă, constatate în protocoalele electorale din Vereșmort și Ierșnic, cari însă nu alterează rezultatul alegerii; deci, în vederea că actul e în ordine și alesul și-a prezentat credenționalul, în numele comisiunei propune și

Sinodul verifică de deputat mirean al cercului Birchiș pe Sever Bocu, cu acel adaus, că Consistorul să iee măsurile corective necezare față cu organele parohiale din Vereșmort și Ierșnic, pentru scăderile constatate în protocoalele lor electorale.

Nr. 12. Deputatul Dr. Ioan Suciu cere concediu pe întreagă durata sesiunii de față.

Concediul cerut se acordă.

Nr. 13. Urmează *referada comisiunii organizatoare*. Raportorul *Nicolae Zigre* cetește întâi raportul general al Consistorului plenar din Arad despre activitatea sa în anul 1906, precum și raportul general al Consistorului plenar din Oradea-mare de pe acelaș timp, și la propunerea comisiunii,

se iau în general la cunoștință având a se tipări, ca adnex, la protocol.

Nr. 14. La desbaterea specială, în legătură cu punctul 1 din Raportul general al Consistorului plenar din Arad, despre decedarea deputatului sinodal Damian Dragonescu,

sinodul dă expresiune condolenței, prin rădicare.

Nr. 15. Cu privire la punctul 6 din provocatul Raport al Consistorului din Arad și la punctul 7 din acelaș Raport al Consistorului din Oradea-mare, relativ la proiectul de lege despre regularea raporturilor de drept a școalelor noastre confesionale și a salarizării învățătorilor confesionale, comisiunea propune, ca pronunțarea asupra acestui moment de mare importanță să se țină în suspens, având comisiunea să revină și să facă propunere concretă în una din ședințele proxime. — Dupăce mai mulți deputați, în număr regulamentar, cer prefacerea ședinței sinodului în ședința conferențială:

Sinodul se declară de prefăcută în conferență.

Redeschizându-se ședința, prezidiul publică concludul conferinței, enunțat *cu unanimitate* precum urmează:

Având în vedere faptul, că dispozițiunile proiectului de lege despre raporturile de drept ale școalelor populare elementare și despre dotațiunea învățătorilor populari dela școalele confesionale și comunale vatămă adânc drepturile autonome ale bisericii noastre gr.-or. române, cari au fost garantate prin articolul de lege IX din 1868 și prin Statutul-Organic, alcătuit în temeiul legii suspomenite și sancționat prin însași subscrierea Majestății Sale preagrațiosului nostru Împărat și Rege apostolic Francisc Iosif I pe lângă contrasemnarea ministrului constituțional de atunci de culte și instrucțiune publică baronul Iosif Eötvös;

Conziderând, că acest proiect de lege vatămă dispozițiunile articolului de lege XLIV din 1868, în care toate confesiunile din țară sunt îndreptățite a înființă și susține școale de orice categorie, cu dreptul de a dispune independent despre limba de propunere în acelea școale;

Conziderând, că acelaș proiect de lege este în contrazicere cu dispozițiunile și spiritul articolului de lege XX din 1848, prin care s'a enunțat principiul, că

statul este dator a oferi tuturor confesiunilor recipiate mijloacele materiale de lipsă pentru provederea trebuințelor lor școlare și bisericesti fără a pretinde în schimb pentru aceasta știrbirea drepturilor autonome ale acelor confesiuni, ci tocmai din potrivă cu scopul de a fortifica acelea drepturi, care principiu e cuprins și în punctul VIII al dispozițiunilor generale din Statutul-Organic al bisericii noastre, căreia și prin această dispozițiune i s'a recunoscut dreptul de a recurge în caz de lipsă la ajutorul statului pentru provederea trebuințelor sale bisericesti și școlare fără a se vatămă prin aceasta celelalte drepturi ale bisericii noastre garantate prin acelaș Statul-Organic;

Având în vedere, că prin propunerea limbei maghiare în măsura contemplată prin acest proiect de lege în școalele cu elevi nemaghiari pe de o parte se împedecă cultivarea acestora în limba lor maternă și li se îngreunează, ba li-se face aproape imposibilă însușirea cunoștințelor de lipsă pentru împrejurările lor de viață, pe de altă parte se produce nedreptatea vatămătoare simțămintelor patriotice, că unor popoară ale Statului prin impedimentul unei a doua limbi li-se îngreunează cultivarea câtă vreme acei fii ai țării, a căror limbă maternă este limba maghiară, se bucură de dreptul de a se cultivă exclusiv în limba lor maternă și astfel li se creiază situațiunea privilegiată de a putea întrece în cultură celelalte popoară din patrie;

Conziderând, că punctul de mănecare al proiectului de sub întrebare este acea axiomă, că limba oficială a Statului trebuie să fie exclusiv folosită pe toate treptele instituțiunilor publice referitoare la administrațiune și justiție, precum și la toate celelalte instituțiuni ale Statului și că prin urmare cetățenii, cari nu poșed acea limbă, chiar prin aceasta împrejurare pot să suferă detriment în interesele lor publice și private, din care axiomă în chip firesc urmează apoi aparența dreptății acelei afirmațiuni, că pe deoparte ar fi interes de stat ca toți cetățenii țării să-și însușească limba maghiară, pe de altă parte fiecărui cetățean în interesul său propriu nu numai trebuie să i se ofere posibilitatea de a-și însuși limba oficială a Statului, ci toate școalele populare ale țării trebuiesc puse exclusiv în serviciul acestui scop cu vatămarea chemării proprii a școalei populare, câtă vreme dreptul tuturor popoarelor de a fi și a trăi după firea lor specifică în limba lor proprie nu este numai drept dumnezeesc și firesc, dar mai ales față de popoarele nemaghiare ale Statului-Ungar și astfel și față de poporul românesc, din care partea cea mai mare o constituiesc credincioșii sfintei noastre biserici, acest drept a fost garantat nu numai prin un șir de rescripte și rezoluțiuni ale Majestății Sale Împăratului și Regelui nostru apostolic Francisc Iosif I, nu numai prin adresele cătră tron ale dietelor din timpul provizoriatului, când se cerea restituirea constituțiunii pe motivul, că acea constituțiune va curmă nemulțumirile și pe temeiul egalității de drepturi va produce bună înțelegere între diferitele popoare ale țării având să asigure pe de plin și cultivarea intereselor naționale și culturale ale cetățenilor nemaghiari ai patriei, dar' a fost asigurat și în special prin articolul de lege XLIV din 1868, care este și trebuie primită ca o astfel de lege fundamentală a Statului, ce nu poate fi schimbată unilateral prin alte legi ulterioare fără învoirea tuturor celor interesenți, adică și a popoarelor nemaghiare din patrie, ceace însă de fapt se face prin proiectul de lege de sub întrebare:

Sinodul eparhial al diecezei gr. or. române a Aradului *protestează cu toată energia în contra tendințelor acestui proiect de lege, — aduce omagiile sale și*

adâncă sa mulțumită Preasfințiților Episcopi și îndeosebi P. S. Sale părintelui Episcop diecezan Ioan I. Papp pentru atitudinea vrednică și bărbătească, ce și cu această ocaziune au dovedit întru apărarea intereselor sfintei noastre biserici; ear dupăce nici protestările credincioșilor bisericii noastre ridicate într'un șir de adunări populare, apoi în corporațiunile parohiale și protoprezviterale, nici reprezentățiunea Episcopatului bisericii gr. or. române din mitropolie, adresată Guvernului și camerei deputaților, nici expunerile și sollicitudinea mai multor membrii ai camerei deputaților, cari au reprezentat acolo interesele sfintei noastre biserici și ale cetățenilor apărători aceleia, nu au putut împedecă votarea acestui proiect de lege în camera deputaților, precum nici vorbirile temeinice ale Preasfințiților noștri Episcopi, ținute în casa magnaților, n'au putut împedecă primirea ei din parte majorității acestei case: sinodul eparhial întru apărarea autonomiei bisericești și școlare a bisericii gr. or. române din Ungaria și Ardeal, precum și întru apărarea intereselor naționale-culturale și materiale ale credincioșilor aparținători acelei biserici, nu mai puțin în interesul înțelegerii și paciniceii împreună viețuirii între diferitele popoare ale Statului-Ungar, deci din conziderațiuni patriotice bine înțelese, *roagă episcopatul bisericii gr. or. române*, ca în conziderarea înaltei lor datorințe de a folosi toate mijloacele constituționale pentru delăturarea primejdiei, ce amenință biserica noastră și interesele culturale ale credincioșilor ei, să recurgă la înțelepciunea și părinteasca iubire a celuilalt factor legislativ, la purtătorul Coroanei Sfântului Ștefan, Prea Gloriosul nostru Împărat și Rege apostolic Francisc Iosif I, rugându-l în numele bisericii gr. or. române și în numele poporului aparținător acelei biserici, să se îndure preagrațios a denegă sancționarea proiectului de lege despre raporturile de drept ale școalelor populare elementare și despre dotațiunea învățătorilor populari dela școalele confesionale și comunale.

Acest conclud se comunică fără amânare Veneratelor Sinoade eparhiale din arhidieceză și dieceza Caransebeșului.

Nr. 16. Pentru cazul, când legea despre salariile învățătorilor confesionali ar obține sancțiunea, deputatul Emanuil Ungurean face propunerea:

Consistorul din Arad și Oradea-mare se îndrumă, ca imediat după acest sinod, prin angajarea tuturor factorilor și credincioșilor din întreaga dieceză, să înceapă pașii necesari pentru crearea unui fond cultural diecezan cu menirea de a ajuta școlile confesionale avizate la ajutor material, ca astfel ele să poată subsista și fără de ajutorul statului.

Se îndrumă Consistoarele din Arad și Oradea-mare, ca în fiecare protopopiat să institue o comisiune, din care să facă parte și protopopul tractual, iar comisiunea să pertracteze cu comunele bisericești capabile de jertfă, ca dela 1 Iuliu 1907 să urce salariile învățătorilor, spre a evita ajutorul de stat.

Propunerea se predă comisiunii școlare.

Nr. 17. Urmează la rând *referada comisiunii epitropoesti*. Raportorul Dr. Sever Ispravnic cetește raportul general al senatului epitropesc din Arad, care, la propunerea comisiunii

se ia în general la cunoștință și se decide a se tipări, ca adnex la protocol.

Nr. 18. La desbaterea specială, în vederea ca literile fundamentale ale *fundațiunei episcopului Iosif Goldiș* și cele ale *fundațiunei Dimitrie Negrean* au obținut deja receruta aprobare din partea guvernului, la propunerea comisiunei:

Sinodul avizează Conzistorul să dispună înactivarea acelor fundațiuni.

Nr. 19. Privitor la pretenziunile neincasabile ale fondurilor și fundațiunilor diecezane precum și cu privire la percentele de deteriorare obvenite la realitățile acestor fonduri și fundațiuni, în suma totală de 10.248 cor. 14, fil. la propunerea comisiunei

Sinodul enunță ștergerea provocatei sume din pretenziunile fondurilor și fundațiunilor diecezane.

Nr. 20. Relativ la faptul arătat, că tot mai sunt parohii de acelea, cari de ani de zile nu și-au subșternut socoțile și preliminarele spre cenzurare și aprobare consistorială, la propunerea comisiunei

Sinodul avizează Consistorul să nizuiască a reduce succesiv restanțele de preliminare și socoți parohiale și a le aduce în curență, făcând întrebuințare spre acest scop de toată rigoarea și mijloacele coercitive unde cere trebuința.

Nr. 21. Se cetește raportul spacial al Consistorului din Arad, despre administrarea fondurilor și fundațiunilor diecezane în anul 1906, înfățișând următoarea stare:

I. Fondul general diecezan.

La finea anului 1905	cor.	95090·86
Venitele și întratele anului 1906 „		112212·07
La olaltă	cor.	207302·93
Eșitele și spesele anului 1906 „		113446·95
Starea la finea anului 1906	„	93855·98

II. Fondul instruct.

Starea la finea anului 1905	cor.	22372·60
Intratele și venitele anului 1906 „		884·37
La olaltă	cor.	23256·97
Eșitele și spesele anului 1906 „		10558·82
Starea la finea anului 1907	cor.	12698·15

III. Fondul seminarial.

Starea cu finea anului 1905	cor.	255888·03
Intratele și venitele anului 1906 „		10666·89
La olaltă	cor.	266554·92
Eșitele și spesele anului 1906 „		8649·64
Starea la finea anului 1906	cor.	257905·28
din care avere e productivă numai cor.		88670·65

*IV. Fondul diecezan pentru promovarea
culturei religioase.*

Starea cu finea anului 1905	cor.	92587·98
Intratele și venitele anului 1906	"	3183·09
La olaltă	cor.	95771·07
Eșitele și speșele anului 1906	"	2849·13
Starea la finea anului 1906	cor.	92921·94

V. Fundațiunea capelei din Arad-Gaiu.

Starea cu finea anului 1905	cor.	711·04
Intratele și venitele anului 1906	"	27·47
La olaltă	cor.	738·51
Eșitele și speșele anului 1906	"	187·50
Starea la finea anului 1906	cor.	551·01

VI. Fondul pentru biblioteca preparandială.

Starea cu finea anului 1905	cor.	980·04
Intratele și venitele anului 1906	"	44·59
La olaltă	cor.	1024·63
Eșitele și speșele anului 1906	"	—
Starea la finea anului 1906	cor.	1024·63

VII. Fondul sinodal congresual.

Starea cu finea anului 1905	cor.	28447·45
Intratele și venitele anului 1906	"	1612·26
La olaltă	cor.	30059·71
Eșitele și speșele anului 1906	"	192·88
Starea la finea anului 1906	cor.	29866·83

VIII. Fundațiunea Patriciu Popescu.

Starea cu finea anului 1905	cor.	1392·66
Intratele și venitele anului 1906	"	63·34
La olaltă	cor.	1456·—
Eșitele și speșele anului 1906	"	—
Starea la finea anului 1906	cor.	1456·—

IX. Fundațiunea Iosif Popovici Paffi.

Starea cu finea anului 1905	cor.	35449·58
Intratele și venitele anului 1906	"	1989·28
La olaltă	cor.	37438·86
Eșitele și speșele anului 1906	"	1391·57
Starea la finea anului 1906	cor.	36047·29

*X. Fundațiunea contelui Andreiu Forray
din Soborșin.*

Starea cu finea anului 1905	cor.	2412·96
Intratele și venitele anului 1906	"	96·96
La olaltă	cor.	2509·92
Eșitele și speșele anului 1906	"	25·20
Starea la finea anului 1906	cor.	2484·72

*XI. Fundațiunea contelui Coloman Almdsy
din Chitighaz.*

Starea cu finea anului 1905	cor.	3437·08
Intratele și venitele anului 1906	"	136·18
La olaltă	cor.	3573·26
Eșitele și speșele anului 1906	"	135·68
Starea la finea anului 1906	cor.	3437·58

XII. Fundațiunea de știpeții Gavril Faur.

Starea cu finea anului 1905	cor.	16762·97
Intratele și venitele anului 1906	"	674·98
La olaltă	cor.	17437·95
Eșitele și speșele anului 1906	"	670·88
Starea la finea anului 1906	cor.	16767·07

*XIII. Fondul diecezan de asigurare
contra focului.*

Starea cu finea anului 1906	cor.	131017·86
Intratele și venitele anului 1906	"	17601·30
La olaltă	cor.	148619·16
Eșitele și speșele anului 1906	"	9847·60
Starea la finea anului 1906	cor.	138771·56

*XIV. Fondul diecezan pentru înființarea unui
gimnaziu diecezan în Arad.*

Starea cu finea anului 1905	cor.	23642·95
Intratele și venitele anului 1906	"	1196·59
La olaltă	cor.	24839·54
Eșitele și speșele anului 1906	"	114·28
Starea la finea anului 1906	cor.	24725·26

XV. Fundațiunea de știpeții Teodor Papp.

Starea cu finea anului 1905	cor.	143971·18
Intratele și venitele anului 1906	"	12594·91
La olaltă	cor.	156566·09
Eșitele și speșele anului 1906	"	12314·34
Starea la finea anului 1906	cor.	144251·75

*XVI. Fundațiunea de știpeții Ana Iorgovici-
Ebesfalvay.*

Starea cu finea anului 1905	cor.	13226·48
Intratele și venitele anului 1906	"	1554·44
La olaltă	cor.	14780·92
Eșitele și speșele anului 1906	"	1027·49
Starea la finea anului 1906	cor.	13753·43

*XVII. Fundațiunea de știpeții Elena
Ghiba-Birta.*

Starea cu finea anului 1905	cor.	140676·38
Intratele și venitele anului 1906	"	6586·38
La olaltă	cor.	147262·76
Eșitele și speșele anului 1906	"	6651·81
Starea la finea anului 1906	cor.	1406106·5

XVIII. Fondul de penziune pentru funcționari și profesori.

Starea cu finea anului 1905	cor.	111645·42
Intratele și venitele anului 1906	„	10950·42
La olaltă	cor.	122595·84
Eșitele și spesele anului 1906	„	7090·81
Starea la finea anului 1906	cor.	115505·03

XIX Fondul bisericesc clerical.

Starea cu finea anului 1905	cor.	863795·97
Intratele și venitele anului 1906	„	84657·67
La olaltă	cor.	948453·64
Eșitele și spesele anului 1906	„	57107·32
Starea la finea anului 1906	cor.	891346·32

XX. Fondul școlar preparandial și aucta școlară.

Starea cu finea anului 1905	cor.	97226·59
Intratele și venitele anului 1906	„	7231·37
La olaltă	cor.	104457·96
Eșitele și spesele anului 1906	„	6965·45
Starea la finea anului 1906	cor.	97492·51

XXI. Fundațiunea de știpeții Balla.

Starea cu finea anului 1905	cor.	30631·69
Intratele și venitele anului 1906	„	1725·37
La olaltă	cor.	32357·06
Eșitele și spesele anului 1906	„	1280·64
Starea la finea anului 1906	cor.	31076·42

XXII. Fondul preofesc diecezan.

Starea cu finea anului 1905	cor.	985882·40
Intratele și venitele anului 1906	„	123762·38
La olaltă	cor.	1.109644·78
Eșitele și spesele anului 1906	„	74956·37
Starea la finea anului 1906	cor.	1.034688·41

XXIII. Depozite de cassă.

Starea cu finea anului 1905	cor.	248877·49
Intratele și venitele anului 1906	„	63905·56
La olaltă	cor.	312783·05
Eșitele și spesele anului 1906	„	58580·15
Starea la finea anului 1906	cor.	254202·90

XXIV. Fondul comunelor mixte pentru despărțirea ierarhică.

Starea cu finea anului 1905	cor.	23131·92
Intratele și venitele anului 1906	„	2556·28
La olaltă	cor.	25688·20
Eșitele și spesele anului 1906	„	1686·—
Starea la finea anului 1906	cor.	24002·20

XXV. Pretenziuni dubioase și sub proces, comune cu dieceza Caransebeșului.

Starea cu finea anului 1905	cor.	10272·64
Intratele și venitele anului 1906	„	—
La olaltă	cor.	10272·64
Eșitele și spesele anului 1906	„	—
Starea la finea anului 1906	cor.	10272·64

XXVI. Fundațiunea Mitra Ungurean pe seama școalei din Timișoara-Fabric.

Starea cu finea anului 1905	cor.	6738·35
Intratele și venitele anului 1906	„	340·52
La olaltă	cor.	7078·87
Eșitele și spesele anului 1906	„	202·20
Starea la finea anului 1906	cor.	6876·67

XXVII. Fundațiunea Ștefan Antonescu din Șiria.

Aceasta fundațiune nici până azi nu e în-activată, pentru că, nefiind terminată la forurile judecătorești procedura ereditară cu privire la lăsământul fondatorului, averea fundațională încă nu s'a predat în administrarea și posesiunea diecezei.

XXVIII. Fundațiunea de știpeții a episcopului Iosif Goldiș.

Starea cu finea anului 1905	cor.	28305·95
Intratele și venitele anului 1906	„	2662·78
La olaltă	cor.	30968·73
Eșitele și spesele anului 1906	„	1852·84
Starea la finea anului 1906	cor.	29115·89

XIX. Fundațiunea episcopului Ioan Meșianu pentru ajutorarea bisericilor sărace.

Starea cu finea anului 1905 :		
La casa consistorială C. 52879·06	} C.	97890·36
La adm. tipografiei „ 45011·30		
Intratele și venitele anului 1906 :		

La casa consistorială C. 24900·90	} C.	106845·34
La adm. tipografiei „ 81944·44		
La olaltă	C.	204735·70

Eșitele și spesele anului 1906 :		
La casa consistorială C. 30339·52	} C.	93209·68
La adm. tipografiei „ 62870·16		
Starea la finea anului 1906 :		

La casa consistorială C. 47440·44	} C.	111526·02
La adm. tipografiei „ 64085·58		

După toate acestea, constatând comisiunea, că socoșile sus înșiratelor fonduri și fundațiuni sunt în deplină regulă, propune iar

Sinodul, luând la cunoștință starea fondurilor și fundațiilor administrate de Consistorul din Arad, a-proabă socoțile prezentate și dă Consistorului absolut pentru anul de gestiune 1906.

Nr. 22. În urma raportului special al Consistorului din Arad asupra afacerii averilor imobile dela Secaș și asupra celorlalte afaceri pendente la advocați, la propunerea comisiunii

Sinodul îndrumă Consistorul să procedă mai departe în sensul demersurilor inițiate deja pe baza concluzului sinodal Nr. 33 din 1906.

Nr. 23. La raportul special al Consistorului din Arad despre cumpărarea domeniului dela S.-Petru-sârbesc, al contelui Paul Szapáry, în urma propunerii comisiunii,

raportul despre cumpărare și însuși cumpărarea se iau la cunoștință cu aprobare.

Nr. 24. Raportul special al Consistorului din Arad despre cumpărarea domeniului din Cerneiu, dela următorii lui Vásárhely Béla. în urma propunerii comisiunii

se ia la cunoștință cu aprobarea cumpărării.

Nr. 25. În urma raportului despre adaptărilor necesare la internatul diecezan din Beins, pe baza propunerii comisiunii

Sinodul recunoaște necețitatea adaptărilor proiectate, dar, în vederea că dieceza e angajată la acoperirea altor trebuințe mai ardente și mai apropiate, iar de altă parte, între împrejurările de azi, nu dispune de rezurzele necesare pentru acoperirea altor trebuințe, îndrumă conducerea internatului să ridice taxele de întreținere în procentul posibil, eventual să impună taxă specială cu menirea, ca din sumele astfel adunate să se creieze cu vremea un fond pentru suportarea speșelor reclamate cu reparările și eventual și adaptărilor de sub întrebare.

Eshauriată fiind ordinea de zi, se anunță proxima ședință pe ziua următoare, la ora 10 a. m., urmând la ordinea de zi referada comisiunii organizatoare, epitropești și a celei bisericesti, iar ședința se ridică la ora 7¹/₄ sara.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința IV, ținută la 1/14 Mai 1907.

Ioan I. Papp,
episcop-președinte.

Dr. Valeriu Mezin,
notar.

Sinodul arhidiecezan.

Dăm aci, pentru cetitorii nostri, concluzele Vener. Sinod arhidiecezan, din sesiunea a. c.

a) În firul raportului senatului bisericesc, se primește, la punctul relativ la examenele de cvalificație preotească, ca comisiunea examinatoară consistorială să se compună din bărbați cu cunoștințe teologice, nu numai din centru ci și din afară.

b) Profesorii dela Seminarul andreian să fie împărțiți, separați, după secțiuni, în teologici și preparandiali.

c) În viitoarele rapoarte școlare să se arate numărul elevilor în procente și să se spună câte școale s'au zidit din nou.

d) Biblioteca școlară să se separe și să conțină cărți numai pentru elevi, iar alte cărți să se treacă la biblioteca parohială.

e) La școalele străine catehizările să se facă negreșit numai în limba bisericii, chiar și acolo, unde pân'acum ar fi fost abatere în această privință.

În ședința a treia se inchee discuția asupra raportului școlar, — din care dăm informațiuni la cronică.

În ședința a patra s'a primit propunerea profesorului Dr. P. Șpan, de a se colecționa fotografii de ale vechilor biserici și vechi odoare ce se vor putea găsi.

Propunerile comisiunii epitropești se primesc.

Relativ la atitudinea ce este a se luă față cu noul proiect de reformă școlară, Sinodul a) își exprimă gratitudinea pentru atitudinea arhierilor nostri b) protestează contra proiectului și tendințelor sale, c) roagă pe I. P. S. Sa ca împreună cu ceilalți arhierii să întrevină la locul cel mai înalt, pentru respingerea sancțiuni eventualei legi noi școlare („Tel. Rom.“)

Se votează un adaos de 15% la salariul profesorilor dela institutul andreian și funcționarilor consistorului arhidiecezan.

Se definitivează profesorul de muzică T. Popovici.

Se sistematizează un post de catihet la seminar (Ședința a IV-a).

Hotărîrea în chestia reformei învățământului, anunțată telegrafic dela sinodul din Caransebeș (identie ca înțeles cu cele din Arad și Sibiu), se ia la cunoștință.

Se pertractează mai multe interpelări, apoi chestii de organizare și se decide adaptarea seminarului (clădirea veche) nevoilor actuale.

Propuneri și socoți, se trec, în mare parte la competența consistorului.

Pe terenul cultural: Se aprobă abecedarul de Dr. P. Șpan; se acordă o subvenție de 500 coroane pentru revistă „Vatra Școlară“; se îndrumază asessorii să predice; să se poată studia actele conferențelor învățătoarești, pentru a se putea face eventuale studii; să se dea stipendiu teologic unui candidat cu aptitudini oratorice.

S'au ținut de tot șapte ședințe.

Sinodul din Caransebeș.

În cinci ședințe, încheindu-se sesiunea Marti p. m., înafară de incidente și declarațiuni, s'au adus următoarele concluze:

1. La senatul bisericesc: a) Consistorul să ia măsurile de lipsă, ca în institutul teologic

cântarea bisericească să se propună mai cu rezultat. b) Intre obiectele de învățământ să se introducă noțiuri de drept privat și public, mai ales de ordin practic. c) Candidații de parohi să nu fie introduși în parohie, până nu vor face 6 săptămâni de practică în cancelaria proto-prezviterală.

2. Ca senat școlar, Consistorul să cuprindă, în viitorul său raport și activitatea Reuniunii învățătorilor din dieceză.

3. Dintre rapoartele comisiunilor: a) Asupra reformei școlare, să fie poftit Consistorul mitropolitan să convoace Congresul Național Bisericesc pentru a se face dispoziții uniforme, în întreaga mitropolie ort. rom. b) Literale fundamentale ale marelui Trabșă să se prezinte proximalui Sinod. c) Se ia la cunoștință cu recunoștință lăsamântul Gh. Popovici, pentru parohia Cliciova (1 jug. 700⁰ pământ + 3675 cor. 89 bani + 1 jug. 1059 ⁰).

Dela Jafa la Ierusalim.*)

Călătorie de Dr. Badea Cireșeanu.

1). *Barcagii din Iafa.* În drumul dela Beirut spre Iafa, se iviră în vapor o mulțime de Arabi barcagii, poftindu-ne ca atunci când vom sosi în portul Iafa, să luăm luntrea unuia ori a altuia dintre ei, ca să plecăm dela vapor la uscat. Odată cu poftirea făceau și tocmeala prețului pentru barcă. Arabii erau din Iafa și veneau la Beirut anume ca să se inapoeze cu vaporul spre orașul lor și pe cale să prindă mușterii pentru bărci. Fiecare din noi primea poftirea acestor luntrași pentru prețul de 2 lei ori și mai mult, după persoană și avutul său. Când sosește un vapor în portul Iafa, el se oprește departe de țarm cu vr'o 300 de metri, din cauza valurilor ce bat cu putere în portul primitiv și plin de stânci ascuțite. Aceste stânci sunt cunoscute celor ce călătoresc pe mare și pentru aceea nu cu puțină spaimă es oamenii la liman.

Opt zile și opt nopți plutisem cu vaporul dela Sfântul Munte Athos și până la Iafa; iar după ce s'a oprit vasul nostru în acest port, o mulțime de bărci, mari ca niște caice, incojurară vaporul, iar barcagii și călătorii făceau acum un șgomot asurzitor. Barcagii cari au venit cu noi dela Beirut își căutau mușterii și îi numărău; iar barcagii veniți atunci din oraș, căutau și ei a smulge dintre călători și a-i scoate la uscat. Era adecă o luptă pe vapor între acești luntrași și călători, căutându-și fiecare folosul său. Învoelile fiind făcute, fiecare barcagiu îngrija de oaspeții lui, aruncând de sus din vapor lucrurile călătorilor în barcă, și apoi mai pe urmă coborând pe scări și pe oameni, ținându-i de subțiori ca să nu se prăvălească în adâncul apelor. Orice barcă avea 7—10 luntrași, și toți aceștia prindeau cu mâinile avutul oaspeților lor împărțindu-se ca să facă unii serviciul în barcă, iar alții pe vapor, toți pentru clienții lor.

Așăzați în fie-care barcă câte 10—12 călători, luntrașii luară lopețile în mâni și cu puteri de uriași și o tactică ce se vede numai în apele Iafei, începură a văslî spre uscat. Pe femeile mai fricoase le legară la ochi ca să nu vadă cele ce se vor întâmpla; tot așa fură legați la ochi și bărbații mai slăbănogi și fricoși.

Barca noastră sbură pe d'asupra apelor; iar când am sosit la stânci, valurile se ridicau albe ca omătul peste vărfurile lor și apoi se isbeau între ele și se spărgeau cu sunet puternic. Și drumul nostru eră tocmai prin mijlocul acestor valuri, cari nu se mai stâmpără nici odată. Barcagii s'au oprit de o dată în fața acestor stânci, ca și când le-ar fi fost și lor frică de trecerea primejdioasă pe aci; apoi la semnalul unuia dintre dâșii, toți au împins barca cu atâta putere, în cât abia am atins valurile, cari se desfaceau între ele ca să cadă cu putere în barcă și să o isbească de pietre. Când valurile au căzut în jos din înălțime, noi trecusem pragul nenorocirei și ne urmam calea spre țarmuri. Toți însă, eram puși pe gânduri, aducându-ne aminte de cele ce văzusem; o clipă dacă nu ar fi alunecat barca peste valuri, am fi fost prinși de ele și vasul s'ar fi făcut în bucăți. M'am mirat atunci de puterea Arabilor, cari văseau cu atâta tărie, cum și de iscusința lor, cu care se strecurau printre valuri.

2). *Hrana de post este dătătoare de putere și sănătate.* După ce am sosit la țarm am intrat în vama portului pentru revizuirea lucrurilor noastre; aci ca și în toate porturile asiatiche, muncitorii poartă pe umerii lor greutăți enorme, ducându-le la vapor sau scoțându-le de acolo. Și m'am uitat la hrana lor să văd dacă o au substanțioasă, ca să prindă putere și să și îndeplinească munca cea grea. Din contră hrana lor ca și a fiecărui sărac, era o bucată de pâne cu apă și poame eftine. Europenii însă nutriți cu îmbelșugare din toate bunătățile, grași la corp și greoi în mișcare, abia puteau să se coboare din vapoare cu ajutorul acelor Arabi slabi, dar inzestrați cu o forță mare. Hrana omului cu carne ori cu plante are o mare înrăurire asupra organismului nostru. Sunt oameni cari s'au nutrit cu plante și prea puțină carne, și au ajuns la adânci bătrânețe cu mințile întregi și sănătoase. Să po te spune dar, că hrana omului amestecată cu plante, fructe, ouă și puțină carne, este aceea care se potrivește cu organismul său. Chiar învățații lumeni arată că, față cu înflorirea morală și intelectuală a popoarelor, hrana vegetală este cea mai bună; totuși pentru constituțiunea omului și carnea este trebuitoare întru câtva. Ei mărturisesc hotărâtor neajunsurile unei hrăniri prea carnivore, care aduce tot felul de boale, dureri la încheeturi, slăbiciune fizică și lipsă de energie. Acei învățați mai zic că carnea este vătămătoare organismului, îl slăbește și împinge firea omului spre barbarie și cruzime.

Alții însă afirmă, că forța omului stă ascursă în hrana cu carne cât mai destulătoare; iar legumele să fie la masă numai o podoabă prea neînsemnată. Sub cuvânt că mâncările de carne sunt mai hărănitore, s'a început a se desprețui hrana frugală a legumelor. Clasele mai cu dare de mână ne mai ținând sfintele noastre posturi s'au dat totdeauna ospăturilor îmbelșugate în carne, crezând că prin aceasta capătă putere și sănătate. Unii ajung să facă chiar teorii, zicând că vegetalele obolesc organismul, și numai carnea dă viață și energie. A trebuit să se ivească boalele de nervi de stomah, îngrășările artrismul, și alte boale cu felurite nume pentru ca înșiși suferinzii să ceară o hrană frugală. Acum mai în toate boalele se recomandă înfrânarea și înlăturarea cărnei; s'a mai dovedit că carnea, chiar proaspătă fiind, conține sucuri periculoase organismului omenesc. Artricitii, cari sufer de dnreri reumatismale, nu se vindecă de cât cu hrană din plante.

* Din „Biserica Ortodoxă Română“.

Supliment la „Biserica și Școala“ Nr. 20.

Creștinul ortodox însă se poate hrăni și cu carne în timpurile îngăduite de sfânta noastră biserică, și a se înfrâna dela această hrană în timpurile sfintelor posturi. Aceasta este măsura cea mai bună și înțeleaptă pentru om. Părinții noștri cari se indulceau în zilele de carne și posteau atunci când porunca biserica, au ajuns adânci bătrânețe fiind totdeauna mulțumiți cu traiul lor patriarhal. Asemenea și pustnicii noștri din mănăstiri, având, după canoane, hrana lor numai din plante, sunt sănătoși, scutiți de boale și poartă pe umerii lor un mare număr de ani. Iar cei ce nu cunosc fraul în mâncare, de tineri îmbătrânesc, și repede pierd vioiciunea spiritului.

Dar după învățăturile bisericeii noastre, postul se cucine a fi însoțit și de postirea sufletului, cum și de înfrânarea lui de la tot ce este rău. Să postim dar cu trupul și cu sufletul, căci astfel această hrană nu stă în legătură cu sfințele canoane și nici cu dreapta rațiune a omului.

Terminându-se în vamă revizuirea lucrurilor mele, m'am suit în oraș prin niște strade strâmte și întortochiate, sucite tot pe sub ganguri, și am ajuns la hotelul „Zerifieh“ unde îmi am lăsat lucrurile de călătorie și apoi am plecat să văd orașul cu ale lui întocmiri.
(Va urma).

Din public.

Mult Onorată Redacțiune!

Binevoți, Vă rog, a publica în organul oficios „Biserica și Școala“ următoarele:

În urma „Apelului“ emis în scopul nou edificăndei s-tei biserici gr.-or. române din Becicherecul-mic, tractul pprezvitral a Timișorii, au încurs până acum contribuiri dela următoarele comune bisericești și respective pt. D. D.:

1. Din Nădlac, prin colecta de sub Nr. 218 întreprinsă din partea Onoratului Oficiu parohial gr.-or. român suma de 5 cor. și anume: dela comuna bisericească gr.-or. română 5 cor.

2. Din Birchiș, prin colecta de sub Nr. 179 întreprinsă din partea Onoratului Oficiu parohial gr.-or. român suma de 2 cor. 24 fil. și anume: dela mai mulți credincioși din comună s'au adunat 1 cor. 84 fil. Nicolau Vug 20 fil. Ștefan Bordoș 20 fil.

3. Din Toboliu, prin colecta de sub Nr. 399 întreprinsă din partea On. Oficiu parohial gr.-or. român suma de 4 cor. și anume: cu tasul în Dumineca XXVI d. sf. Rusalii s'a adunat 4 cor.

4. Din Buhani, prin colecta de sub Nr. 279 întreprinsă din partea On. Oficiu parohial gr.-or. român suma de 6 cor. 16 fil. și anume: Ioan Muntean preot, 1 cor. Măria Subotelean proprietară 1 cor. Cu tasul în sărbătoarea Întrării în s-ta biserică 1 cor. 90 fileri, Dimitrie Putin 40 fil., Atanasiu Covaciu 20 fil., Cu tasul în Dumineca XXVII după st. Rusalii 1 cor. 6 fil., Draghina Agheu învățătoare 60 fil.

5. Din Cermei, prin colecta de sub Nr. 263 întreprinsă din partea On. Oficiu parohial gr.-or. român suma de 2 cor. și anume: Dimitrie Popovici 2 cor.

6. Din Ohaba-Forgaci, prin colecta de sub Nr. 160 întreprinsă din partea On. Oficiu parohial gr.-or. român suma de 9 cor. 80 fil. și anume: Andronic Magher preot, 2 cor. George Magher preot, 1 coroană Constantin Mihaiu învățător, 80 fil. George Murar 10 fil, Ioan Sârbu 20 fil. Nicolae Sârbu, 40 fil. Nicolae

Sârbu 40 fil. Nicolae Rămneanț 20 fil. Dimitrie Pan 40 fil. Păun Golosie 20 fil. Ioan Roșu 20 fil. Gașpar Dionisie 10 fil. Nicolae Radu, Antița Radu, Ioan Radu, Elisaveta Radu câte 20 fil. George Balint 40 fil. Nicolae Sârbu 40 fil. Rusalin Bălan, Ioan Cimponeriu, Nicolae Sârbu, Ioan Bosica, Dimitrie Cetta, Nicolae Stancu câte 20 fil. Cu tasul în sta biserică 1 cor.

(Va urma).

Programul examenelor în anul școl. 1906/7 la institutul ped.-teol. gr. or. român din Arad.

- 14/27 Maiu Luni, dela 8—11 ore c. IV ped. Scripturistica din pedagogie
15/28 Maiu Marți, dela 8—12 ore c. IV ped. Scripturistica din l. maghiară.
16/29 Maiu Mercuri dela 8—11 ore c. IV ped. Scripturistica din geometrie.
16/29 Maiu Mercuri dela 11—12 ore c. IV ped. Scripturistica din caligrafie.
17/30 Maiu Joi dela 8—12 ore c. IV ped. Scripturistica din științe naturale.
18/31 Maiu Vineri, dela 8—12 oare c. IV ped. Desemn.
26 Maiu (8 Iunie) Sâmbătă: Sistarea prelegerilor
28 Maiu (10 Iunie), Luni dela 8—12 ore c. I—III teol. Cant, tipic
29 Maiu (11 Iunie) Marți dela 8—12 ore c. I—III ped. Cant, tipic.
30 Maiu (12 Iunie), Mercuri dela 8—12 ore Preparații privațiști.
1/14 Iunie Vineri, 8—12 ore teologiei privațiști.
2/15 Iunie, Sâmbătă dela 8—12 ore c. I teol. și ped. toate obiectele.
4/17 Iunie, Luni dela 8—12 ore c. II teol. și ped. toate obiectele.
5/18 Iunie, Marți dela 8—12 ore c. III. teol. și ped. toate obiectele.
6/19 Iunie, Mercuri Conferință de clasificățiune.
7/20 Iunie, Joi—15/28 Iunie, Vineri Examen de clasificățiune învățătoarească.
11/24 Iunie, Luni: Te-Deum
16/29 Iunie, Sâmbătă: Examen la școala de aplicațiune.

CRONICA.

La pedagogiul gr. or. rom. arhidiecezană din Sibiu, a decis sinodul din anul acesta, a se inaugura și cursul al 4-lea, — ceea-ce la noi, la Arad, de mult s'a pus în aplicare. S'a mai adus de același sinod hotărârea, ca nu numai elevi cu 4 clase medii, ci și fără această pregătire să se primească la pedagogie, și anume, pe baza unui examen de primire. La institutul nostru de aceeași categorie, din Arad, cu începutul anului școlar ce urmează, va intra în cursul al IV-lea deja, seria elevilor cu 4 clase medii, ca pregătire obligată pentru primire în pedagogiu. — Numai la institutul teologic vin la noi elemente mai puțin pregătite, decât la Sibiu.

Bună de urmat. La conferința învățătorilor din tractul protoprezvitral al Zarandului, învățătorul din Brad, d. I. Gherman a făcut propunerea, ca învățătorii să se îndatoreze de bunăvâie, de a învăța să cetească și să scrie pe analfabeții din comunele lor, în timpul de iarnă, dela Octomvre până în Februarie, cel puțin câte două ore pe săptămână, — înafară de orele de

prelegere ce au să țină cu elevii de școală. — Bună propunerea, minunată de urmat de toată învățătorimea noastră, căci ar aduce necalculabile foloase poporului nostru!

O rectificare. În nr. 105 de Vineri „*Tribuna*“ a publicat poezia *Stejarul lui Horea* „auzită dela G. Stoian și comunicată de St. Peneș“.

Acea poezie este de răposatul profesor din Brașov, distinsul publicist român *I. Lăpădatu* (tatăl lui Alexandru istoriograful din București și alui Ion, director la „*Ardeleana*“ din Orăștie), ceea ce se vede că a scăpat din vederea și cunoștința celor ce credeau a da ceva nou publicității, — sub altă firmă.

În Arad a declamat scriitorul acestor rânduri poezia din cestiune, la societatea de lectură ped. teol. în anul școlar 1887/8, fiind elev cleric și au învățat-o dela dânsul mai mulți colegi de teologie și pedagogie (dintre cari își amintește pe actualul preot din Berechiu), și astfel a devenit poate poezia populară, dar nu populară.

În ce privește forma, în care poezia lui *Lăpădatu* de pie memorie s'a reprodus în *Tribuna*, în numărul indicat mai sus, s'au făcut greșeli de ritm într'unele din strofe.

Am socotit că este de trebuință, pentru corecta orientare a publicului, această rectificare de caracter literar.

S. S.

Cronică bibliografică.

Premii la examene. Dela tipografia diecezană din Arad, ca premii pentru examene, să pot comandă următoarele broșuri:

1. Seria de 7 numeri din „*Scrieri pentru popor*“ de Iuliu Groșorea.

Conținutul acestor scrieri e următorul:

Țăranul și școala, Creșterea pruncilor, Beuturile, Credința deșartă, Curățenia, Bani albi pentru zilele negre, Lucrarea pământului, Înțelepciunea și puterea lui Dumnezeu, Drepturile și datorințele cetățenești, Măestrile, Socoata în ale plugăriei, Unde duce răutatea omului etc.

Prețul unui număr e 20 fil. — 7 numeri 1 cor. 40 fil

2. *Dialoguri* de I. Groșorean. Cuprinde: Din viața dela sat, Măritișul, Socialismul, Pocăiții, Beția, Din luptele vieții etc.

Prețul unui exemplar 60 fil.

3. *Pentru țărani* un volum de povestiri în proză și versuri (149 pag.) povestiri cu conținut moralizator, prețul 1 cor.

4. *Rugăciunile școlărilor.* O broșură de 132 pag. conținând pe lângă rugăciuni, poruncile dumnezeiești bisericesti, întreaga slujba vecernei, utreniei și a liturגיעi. Prețul unui exemplar 50 fil. La comanda peste 10 exempl. exemplarul à 40 fil.

Toate acestea fiind de un conținut variu și ușor pot fi dăruiri potrivite atât pentru elevii de școală cât și pentru popor.

Luceafărul Nr. 9. cu următorul sumar: G. Murnu Monumente antice din Roma. I. U. Soricu Din adâncuri (poezie). I. Ciocârlan Iuimă de mamă. Octavian Goga Înviere (poezie). Dinu Ramură Adio (poezie). I. Borgia Ifigenia în Taurida de Goethe (Actul III, Scena II.) I. Agârbiceanu Domnișoara Linuța. M. Cuntan Cântec (poezie), Liliac, Plec și eu (poezie). Dări de seamă: M. Sadoveanu: Mormântul unui copil. Notițe bibliografice: Al. Tiplea, Poezii populare din Maramurăș; Doamne ajută-ne; Problema responsabilității juridice

a statului și a comunelor cu privire la ultimele răscoale țărănești; Hipnotism și Spiritism. Ilustrațiuni: Forul roman (trei vederi).

Viața Românească din Iași (nr. 4) cuprinde un bogat și variat material, îndeosebi privitor la situația actuală a Românilor de pretutindeni, — cum și alese bucăți literare. — *Revista Generală a Învățământului* (nr. 10) cuprinde un bogat material de studii și informațiuni pedagogice, ținute la înălțimea ori cărei reviste de specialitate dela popoarele culte. — *Am mai primit*: „*Történeti párhuzamok*“ răspuns lui B. Iancsó de Iustus (broșură). — *Țara Noastră* nr. 19. Red. O. Goga. — *Junimea literară* din Cernăuți (IV. 5.) cu variat și prețios cuprins — *Sezătoarea săteanului* (București). — *Foaia Școlastică* (S.) Blaj. — *Abecdar* de I. Ioldovan și soții, ediția VI.

Biblioteca pentru toți editată de librăria Alcalay București. — Și-a îmbogățit colecția cu celebra dramă alui Victor Hugo. *Regele Petrece*, tradusă în versuri de cunoscutul poet și romancier Ludovic Ibaș.

Această dramă va zguduia pe câți o vor citi-o și publicul nostru prin *Regele Petrece* vor face mai de aproape cunoștință ca puternicul geniu al lui Victor Hugo. Ca operă, se reprezintă sub numele de *Rigoletto*. Volumul de 160 pagini costă numai 60 bani.

Păstorul VI. 7—8. Obiectivitatea în cercetarea afacerilor bisericesti. Chestiuni bisericesti. Necețitate, foloasele bibliotecilor. Dinrcuvantările sf. Efreim Sirul. Datoria și ținuta preotului în societate. Cuvinte despre pomeni. Din ranele clerului.

Foaia Școlastică (Blaj) IX. 8. + D. V. Zachu. Organizarea și administrarea bibliotecilor pentru tinerime. Ultima lecție (poveste) Alph. Daudet. Curățirea stupilor. Plăcerea nu e pururi sfetnic bun. Ziarul auxiliar de clasă Rostul instrucțiunii militare în școlile publice din România. Întrebunțarea cartefului. — Nr. 9: Cărți pentru tinerime (Al. Ciura). Ioan Rusu (1811—1843). Mișcarea agrară din Rusia. Reforme la învățământul scris-cetitului. Telefonografie. ș. a.

Țara Noastră. Nr. 17. Înviere, O. Goga. Ziua Învierii. N. Ivan. Tovărășiile. Luminează-te, luminează-te! I. Lupaș. La plug, A. Seca. Primejdia beuturilor, A. Dobrescu. Săraca Nuța lui Vasilie... A. Melin. Bătaia lui Dumnezeu. Din popor (versuri). Stărpirea șoarecilor de câmp. Chipuri. Știri. — Nr. 8. Tovărășiile. Din popor. Primejdia beuturilor. Un sfat poporului nostru. Bătaia lui Dumnezeu. Știri.

Natura II. 7. Marcellin Berthelot. Povestea unui muzeu, Dr. I. Simionescu. Puterea centrifugă, N. I. Petculescu. Convorbiri despre muzică, G. Țițeică. Dela noi. Notițe.

Buletinul Armatei și Marinei, nr. 4: Armatei și răscoalele țărănești. Câteva cuvinte asupra artileriei de cetate. Telegrafia fără sârmă. Perderea lui Jean-Bart. Diverse, Bibliografii, Necrolog.

Viiierul român. Biblioteca „Reuniunii agricole din com. Sibiiului“ (Nr. 14.) *Viiierul român sau Noaua cultură a viilor*. Îndrumări practice pentru vierii (cu ilustrații) de *Nicolau Iosif*, învățator. Sibiu 1906 pag. 77. prețul cu port poștal 80 bani.

Biserica ortodoxă Română. XXXI. Nr. 1. (Aprilie 1907). Asupra învierii Domnului. Descrierea căderii Constantinopolului, de Gheorghe Frantzi. Citiți, citiți ce poate credința în Dumnezeu. Ciprian. Călătoria mea la sf. Munte Athos, în Palestina și Egipt. Câteva cuvinte asupra catechismului. Cuvântare panegirică. Epistolă

pastorală, dată cu prilegiul răscoalelor țărănești. Predică. Observațiuni critice asupra Istoriei bisericești alui Eusebiu. Evangelia sau viața și învățătura Domnului nostru Iisus Hristos.

Vatra Școlară I. 5. V. Stan, Spre ideal. N. Vătășan Valoarea educativă a științelor naturale. P. Rusu, Lecțiune practică din religiune. Din „Pildele morale“ ale dascălului George Lazar. Dr. P. Șpan, Cuvântare la deschiderea conferinței învățătoarești din cercul XI. Sica, Regăsire. Dare de seamă. Informațiuni, Bibliografie.

Candela. XXVI. Dr. V. Gheorghiu, Viața și activitatea s. a. Pavel. N. Cotos, Regulele pe larg ale celui între Sânti P. Vasile. — Text rusniac. — Scurte comunicări. Cronică Bibliografie.

Revista Asociației învățătorilor din România: Învățătorii neamului și d. Lupu-Antonescu. Ce ni cere vremea de azi. Cântă-mi păstoraș (versuri). Câteva observațiuni privitoare la modificarea programului de limba română la școlile normale, de P. R. Petrescu. Importanța sugestiei, din punct de vedere pedagogic. Geniul și ogoismul. Mescellanea.

Posta Redacțiunii.

Păr. B. în Timișoara. Cu chestii de rămășaguri între doi, nu-și poate umplea coloanele o gazetă destinată publicului.

Păr. R. Lipova. Acuza (?) n'are obiect! Dacă sunteți convins și puteți ține pieptul, într'o critică literară — vorbiți deschis! Așa... nu e cu înțeles; — altfel, suntem gata a vă servi.

Concursuri.

Conform ordinului Venerabilului Consistor de sub Nr. 934/7907 din nou se publică concurs pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești din **Miniș** cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Bani gata 800 cor. 2. Pentru opt stângini de lemne, din care se va încălzi și sala de învățământ, 240 cor. 3. Curatorat 40 cor. 4. Scripturistică și facerea reparațiilor 20 cor. 5. Pentru conferință 20 cor. 6. Răscumpărare de izlaz 28 cor. 7. Cvarțir cu grădină. 8. Dela înmormântare mică 60 fil; dela cea mare 1 cor. 20 fil; cu liturgie 2 cor.; dela parastas 1 cor.

Doritorii de a ocupa acest post să avizează, că recursete ajustate cu documentele prescrise de evaluează și cu certificatarelor la capacitatea de a instrui și conduce cor, adresate comitetului parohial din Miniș, să le susțină Prea On. oficiu pprezvitral gr. or. rom. din M. Radna, iar dinșii să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Miniș spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Se notifică, că acel ales va avea să conducă cântările bisericești în strană, școala de repetiție apoi să instrueze în cântările bisericești în fiecare an cel

puțin 2 tineri în mod gratuit. Dările după beneficiu le va solvi învățătorul. Cvinvenalul îl va primi numai după serviciu neîntrerupt de 5 ani în comună.

Miniș, la 15/28 Aprilie 1907.

Petru Pelle
preș. com. paroh al.

Augustin Ruffu
not. com. par.

În conțelegere cu: *Procopie Givulescu* protopop insp. de școale.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoarești dela școala gr. or. rom. din **Mădăras**, să escrie concurs cu termen de alegere pe **17/30 Iunie** a. c.

Dotățiunea învățătoarească este: 1 Salar în bani 284 cor.; 2. Relul pentru lemne învățătorului 108 cor.; 3. 16 cubule grâu à 11 cor. 176 cor.; 4. 7 cubule cucuruz à 8 cor. 56 cor.; 5. 3 jugăre catastrale 1127 □ pământ arător și un jugăr livadă 144 cor.; 6. Una cănepiște 8 cor.; 7. Competința de pășunat pentru 6 vite 24 cor. de tot 800 cor.; Afară de acestea cvarțir liber cu intravilan de 661 □. Pentru încălzirea salei de învățământ se îngrijește comuna bisericească.

Învățătorul ales va avea să provadă cantoratul precum și instruirea elevilor școlii de repetiție fără alta remunerațiune; stolele cantonale dela mort mare 3 cor. cu liturgie 4 cor. dela mort mic, cununie și maslu 80 fileri. Cvinvenal îl va primi numai după cinci ani de serviciu prestat în parohie.

Ceice doresc a ocupa această stațiune sunt poțitiți ca recursete ajustate cu documentele prescrise, adresate comitetului parohial din Mădăras, să le aștearnă P. O. oficiu pprezvitral în Mékkerék, iar în restimpul concursului să se prezenteze în sf. biserică din Mădăras pentru a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial din Mădăras, ținută la 29 Aprilie (12 Maiu) 1907.

Ioan Teoran
preș. com. par.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* protoprezviter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de **clasa I. Dș.-Forău**, — tractul Beiușului, — conform concluzului Consistorial de sub n-rul 798 a. c. se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: a) casa parohială cu grădina în preț de 100 cor. b) pământ parohial de 6 jughere cu venit 89 cor. 50 fil. c) bir câte o măsură — vică — cucuruz sfârmat prețuit în 268 cor. 80 fil. d) o zi de lucru dela 100 n-re 40 cor. e) stolele îndatinate după calcul de mijloc 70 cor. f) întregire dela stat, pentru cei cu 8 clase 1258 cor. 98 fil.

Dela recurenți se poștește evaluează de clasa I. dacă însă nu se află de clasa primă se vor primi și de clasa II-a dar să aibă 8 clase gimn. Recursetele ajustate cu documentele recerute, adresate comitetului parohial, au să fie inaintate la on. oficiu ppreș al Beiușului în termenul prescris; până la alegere vor avea recurenții a se prezenta la sf. biserică.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Vasile Papp* protopop.

—□—

3—3

Sfânta EVANGELIE

Tipărită cu litere latine în **Tipografia arhidiecezană**, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului
Domn Arhiepiscop și Mitropolit

Ioan Mețianu.

Se află de vânzare în **Tipografia arhidiecezană**
din Sibiu — Nagyszeben, cu următoarele prețuri:

1. Nelegată cu . . . . . K. 15—
  2. În legătură de piele roșie deschisă, tăietură galbină, colțuri încadrate simplu și în mijloc cu cruce, de amândouă părțile, veritabil aurită, cu copcii . . . . . „ 25—
  3. În legătură roșie fină, piele de chagrin, tăietura aurită, colțurile cu evangeliștii, la mijloc înainte „Nașterea Mântuitorului“, la mijloc în dos „Restignirea“, pe amândouă părțile bogat aurită, cu două copcii tari de metal aurite . . . . . „ 35—
  4. Legătură în pluş, fin de mătăasă, icoanele de email, încadrate de metal, aurită, cu cutie solidă, căptușită pe dinlăuntru cu mătăasă:
    - a) cu patru icoane în colțuri și una la mijloc . . . . . „ 100.—
    - b) cu opt icoane în colțuri și una la mijloc . . . . . „ 125.—
    - c) cu opt icoane în colțuri și una la mijloc . . . . . „ 140.—
- 3 - 5

Pentru economi!

„**Peronospin**“ mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporiei, la stropirea viilor. Nedeadăsimantat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință „Peronospin“-ul, decât peatra vânăta. Cu „Peronospin“-ul stropind via, 1 hectolitr vine la 50 fil., pe când cu peatra vânăta 1 cor. 60 fil. fiind peatra vânăta astăzi foarte scumpă. Ca fieștecare proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul „Peronospin“ dau favorul acela că deja la comanda de 8 pachete trimit francat. Prin întrebuintarea „Peronospin“-ului. via va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vânăte, nu să ajung aceste rezultate, — Pravul de strôpit al meu, face vița mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă. „Peronospin“-ul ie deja de 6 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 60 fileri. — Revânzătorii, comerțianții capătă rabaf corespunzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuintarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. Prețul 60 fil.

Moartea cloțanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fil.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuintarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Fiecare econom să întrebuinteze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor licheruri. Prețul pentru 1 litră 40 fil. Tot cu acest preț să capătă și pentru rachiu de prune, șliboviția, borovicka, de drojde, de bucate și altele.

Toate aceste se capătă la:

— **Cornel Demeter, apotecar în Szászváros,** —
Piața școalei nr. 46. 3—10

„Janus

„institut de asigurare mutuală pe viață în Viena

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,

este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață“

pentru Austro-Ungaria.

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

Premii eține. Condiții de asigurare favorabile.

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.
Asigurare gratuită pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000,000 cor. } Avera institutului 31.000,000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.

Lerchengasse Nr. 17. (N-rul Telefonului: 422).

(1)